

ماساد نيا و گډ راڻيه ڪا ڻي ... و : نهڙاد عزيز سورم

(ماساد نيا) وڻاڻ ڪي ووتان و ڙيان ٿي ٿا گرانه ،
گډ راڻيه ڪاڻيشيان به ڀهنگي
وڻا ته ڪه ڀانه .. گډ راڻي ڪڍيايه تي و تراڙيڊي ، نوڻشڪي ٿه
ووته ڀا نانهن ، وڻنه ڀان

پڻ به پڻي ڪاره سا ته ڪا ڻي مڙووي پڻ ڪهاتنيا نه ..
ماساد نيا ڪه ووتووه ته نوان وڻا تاني سڀستان و بوڳارستان و
ٺهلبان و گريڪ ، پايه ته ختي شاري سڪڻ پيايه و زمانه ڪه ڀان
ماساد نيه ڪه دهگه ٿهوه سهر سڻاڻي باشوور ، زڙبه
دانيشتوانيشي سڻاڻين له پا ڀه ڻه ٺهلبان و ڻمان و ڪم تا
ڪورن ڪي تورڪ .

سڻاڻيه ڪان له سهردهمي ڻمه بيزنتينه ڪانهوه (سدهي 9 و 10)
بوون به ڪريستيان ، له سدهي چواردهيه ميشدا تورڪه عوسمانيه ڪان
وهڪ داگيرڪر هاتنه ناويان ..

لهگه ٿهوه هموو بهرگري و بهرهنگاري و ناڻه زايي و
خڻاگرته يشياندا

حوڪمي عوسمان ٿا سهره تاي سدهي بيستم مايهوه .
دواي شه ڀي دووهمي جيهان ٿهوه وڻا تانه هموويان ٺازاد بوون ،
ماساد نياش

بوو به ڪڻ مار ڪي ناو ڪڻ ماره ڪا ڻي يه ڪي ٿي ڪڻ ماره ڪا ڻي يڻ گسلاف .
استيي ٿهوه شهن سدهيهي به سهر ماساد نياڊا ٿهپه ڀي بريني قوو و
پڻ له

ڪاره سات و ووداو و پڻ شهاتي جهرگبڻي به خوه بيني ، قوربان ٿي
زڙيان دا ،

گهڻ ڀاخي بوون و به چڻل و چيايان ڪه وتن ، زڙيان وايان لڻ هات
جهڪ هه گرن و تا ٿهوه ادهيهي ڻگري بڪن ، به تايه تي ڻيان له
بازرگانه تورڪه ڪان دهگرت و ووتيان ده ڪردنهوه .

ماسد نيه ڪان گيانفيدايي ڻه ڪاڻيان هميشه له بيره ڪه چنڊ له
پڻ ناوي سهر به خڻيدا ماندوو بوون و قوربانين داوه .

ٿم گډ راڻيه ڪه زڙبه ڀان له داب و نه ريتي خڻيانهوه هاتوون
سهر ده ڪي هيچيان

خاڻي نين له تراڙيڊيا .

خوا نژای ماری قبوو ځ کرد
کچه که مرد
مار ،
پرچی کرد به ه ځللانه و
له گ ځشتی دهم وچاوی خوارد
چاوه کانی خواردده وه .

(3)

مان ځلا له سهر (فاردار)
خه ريك ځوو پرد ځك
دروست بكا
به ځځ ژ ئيشی ل ځ نده کرد
هزی ده کرد شه وان دهستی بدات ځ
چی بكا باشه ؟
سهرکاری نارد
مان ځلیکای ژنی بانگ کا

▪ مان ځلیکا

سهر ځك منی ناردووه
له قهراخی ځووباریه ت ځی دهو ځ
زووکه ، تا پ ځت ده کر ځ له ز ځ بکه .
▪ به مان ځلا ب ځځ

کو ځه کهم ده نو ځنم و د ځم .
کو ځه کهی ده ن ځو لانک ځ نا
ت ځی هه ځکرده گ ځرانیا نیان ب ځی
▪ (ځځځ ه بابت منی دهو ځ

به زووترین کات له سهر فاردار ځاماده بم
ئه گهر ب ځ خ ځشه ویستی ب ځ
کراس ځکی سپی ده پ ځشم
ئه گهر بیهو ځ بمکوژ ځ
کراس ځکی ه ځش

ئه گهر ب ځ ژوان ځ ب ځ
بنووه ځځځ ه خوی خ ځرت ب ځ
گهر ب ځ مهرگ ب ځ

ځځځ ه خ ځرا له خه و ځا به)
به ره و فا ځدار ش ځځ بووه وه
▪ مان ځلا ب ځ چیت بووم ؟

گهر بـ ژوانـ بـ سپی
 گهر بشته و بمکوژی ، هـش ده پـشم . .
 مانـ لا دهستی گرت
 له سهر دیواری :
 ▪ (من ههرگیز سووم له خـ نییه
 مانـ لا ! بهزه یت به کوـه که ماندا بـته وه
 که دهگری و
 له دوائ من وـ ده بـ)
 لهو کاته دا
 مناـه که له خه وـاپهـی و
 خـرا به ره و فـاـدار هات
 هاواری ده کرد و ده گریا
 باوکی دهستی گرت و ئامـزی تـوهـرـنا
 پـکه وه
 ههر دووکیانی
 به دیواری پرده که وه نووسا ند
 لهو ده مه دا پرد بیـینـد بوو و
 بیناش نهـ ما .

(4)

سه گه کان ده وهـن . .
 که واته شهـانـیه کان خه ریکن دـن . .
 خـت له نـو ئهـم خا که هـشـدا که او هـدا
 له نـو سنگی زـیـنیه وه . . بشاره وه . .
 شهـانـی ها تن . .
 لـیان پرسین :
 - کوا برا که ت ؟
 - تـ پیاو خرا پی
 - نازانم برا کهم له کوـیه . .
 - گهر پـمان نهـلـی ،
 چاوه کانت دهـژـنـین . .
 پـی نه و تن . .
 چاویان ژانـد . .
 - پـمان ناـلـی کوا برا که ت ؟
 - ئه گهر نهـلـی ده ستت ده بـین . .
 ده ستیان بـی . .
 - جـی برا که تمان پـ ناـلـی ؟

ئه گهر نه ئه قاجت ده بـين
قاچيان بـي و ئه يشتن..
به زهوي هـداگه اودا هـت بوون..
له و ، له سنگي زـه ينييه وه
(بيستان) يان دـزيه وه..
گرتيان..

په ليان به زنجير كـي زيوين به ست و
به ره و دارستان كـي دووريان بر د..
(ئالينا) قيژاندي
بيستان برام
نه چاوم هـه يه بتبينم
نه ده ست باوه شت پـدا بكم
نه پـم هـه يه له گـه ت بـم..
(5)

ئـژگاري هـش
(ستوجان) ي ما ندوو كرد بوو
نه خـراك .. نه پاره
نـ مندا ئـيش..
ستوجان خوشكـي ده وـه مه ندي هـه بوو
مـگه لـ مه و حـوت خـه رما ني هـه بوو..

▪ خوشكم
نه خـتـ گـه نمـه شـا مـيم ده ويـست
بـ خـراكـي زـارـكان.. برازاي خـتن
▪ ستوجان ، برام
به و ئـيه دا شـ به ره وه و
چاوه واني كاروان بكه
(300) ئـستري نه واون..
له دواي كـشان و تاو توو كردني گـه نم
پاشماوه كه يت ده ده مـ

.....
ستوجان ، برام
ته نيا ده نكـكـيش زياد نه بوو
ستوجان ده ستـي دا يـه ته لـيسـه كـي
چووه شينكاو پـي كرد له لم..
هـي گـرت به ره و ما هـوه..

که منا هکانی بینیان ..
 خرا به رهو پیرییه وه هاتن ..
 پا خواس .. برسی ..
 لمی وردو زنی ب هه شتن
 خواردیان ..
 مردن ..
 گه کی ب هه که ندن ، هه موویانی ناشت ..
 خیشی له ما هه ته دهر بیته گه .

(6)

هه موو شهو ،
 به کراس کی خو ناوییه وه دته لام
 که لله سهری ب اووی تیا پچراوه ..
 دایه ئه مر به یانی دهست کی ب هه نام
 ئه قه یه کی زنی پوه بوو ..
 من ده زانم ئه وه دهسته هی ک بوو ،
 ئای دایه
 بچی منت دایه ئه و پیاوه
 ئه وه دهسته ب اووه
 دهستی کوستاندینی برام بوو ..

(7)

بگدانا
 له سهر لووتکهی ئه و گرده دا خه و بردیه وه ..
 په لکه گیا .. رایه خی بوو ..
 سهرینی .. گوئی چیا بوو
 قه دی سهوز .. له قه ی بوو
 شوان کی لاو .. به لایدا را بوورد
 نه ده ویست هه ییست ن ..
 نه دی ده هات جی بهه ..
 بیه به هه موو هه زیه وه دهستی کرد به شمشا له دان ..

(8)

گهرگووت ویست ،
 شه ونم له سهر په هی دا ب ..
 به یانیا وه ره
 ئه گهر ئاووی شیرینت ویست
 له نیوه یانیا وه ره ..

به نام کاتى خـ شهويستى .. ئـ وارانـه .

(9)

كو و كچـك
يه كديان خـ شدهويست و
ماچيان نه ده زانى ..
كچ كو هكهى به چاوى هشى ماچ ده كرد
كو هكه یش ده نكه ترـى
له ده مى كچه كه ده نا ..
گوـى له خشپهـى پـى دايكى بوو
ده چووه بازار تـ هگيايان بــ ژه هراويان بكا
كو هكه له نيوهـ دا مرد
كچه كه له شهوا
له يه كدى به ستن
به په يتوونـكى چوارئه سپى هـ يگرتن
كچ له دووـ ييانـ كدا و
كو یش له سـ ييانـك نـژرا
كچه كه بوو به بنهـمـو
كو هكه یش بوو به گوـ
كچ هـ شووى دان
كو چـى گوـ
پـك گه یشتن و لـك ئـان
دايك ههواـى پـ گه يى
چه قـ يه كى هـنا
هـ شوو و چـه كانى بـى
دوو ئاگرى كرده وه
ههر يه كى ده يه كى هاوـت
خـمـ شه كه یشى كـ كرده وه و
به باخچه يدا بـاوى كرده وه
باخچه هـ يحانـى لـ شين بوو
هـ يحان پياوان له بن شه پقه كا نيان ده نـن
كچا نیش له بهر بهرـ كـ
مناـا نیش له ده ستنى ده گرن ..

(10)

سـ ساـ بوو ستوجان
داواى بـ جانـى ده كرد و

دایکی داواکهی ځهت ده کرده وه
 بځا نا ځځ شیده ویست
 چووه ژووره کهی
 سندووقه تازه بځیه کراوه کهی کرده وه
 کراسه سپیه کهی دهره ځنا
 ده بهری کرد و ځی پځ ځه مځا ند
 ځی له ځه وشه ی ما ځځ دا ځا ځست و
 له سهری پا ځ کهوت
 ځی مراند ..
 که دایکی بینی
 هه موو قژی ځی ځ نییه وه
 دهستی کرد به نا ځه و فیغان
 برایه کانی وتیان :
 ئه م کچه فریومان ده دا
 ده چین له دارستان مار ځځ دځنین
 پځوهی ده نځین
 چوونه دارستان
 مار ځکیان هځنا و پځیان وه نا ،
 نه بزووت

▪ په نگران دځنین
 ههر نه بزووت
 وتیان با ستوجان بانگ کهین
 ئه گهر مردنه کهی ساخته بځ
 بگا ته ئځره دځته وه ځځ
 هه ځده ستځته وه
 ستوجان یان بانگ کرد
 ستوجان هات
 دهستی ده مه مکان گځځا
 هه ستایه وه ..
 ▪ ئای چ شیرنه ځه وځځ بوو
 ▪ مارمان پځوه نای نه بزووتی
 بځچی پځوهی نه دای ؟
 ▪ دایه
 که مارتان پځوه نام
 وه کو شه ونم بځ من وا بوو
 که په نگران پځوه نام

خه ر هه منی ده کردمه وه

▪ به جانا

ئه ی که ستوجان دهستی به مه مکان بردی

به چی له خه وه نه په ی .. نه ترسای؟

▪ ئای ئای

توخوا ستوجان دهستی به مه مکان بردم ؟

که واته ده به شووی په بکهه !

(11)

▪ ستوجانیکا

له ووت به چی

له له که ی زهره هه گه او ده چن ؟

▪ له نه ژمه تان

له داخی سه فهری ته به (مار به فو)

▪ ستوجانیکا خه شه ویستم

به مهرگی نه سپه کهه

دهستم به هیچ ئا فره ته کی دی نه بردووه

▪ نه سپ خه راکی کسه کا نه

به چاوانم سوهند به به

▪ کوهم بمر

دهستم به ئا فره تی دی نه بردووه

▪ کوهم هی هه ردوو کمانه

به چاوانم سوهند به به .

▪ له ژماره 10 ی ته مووزی 1980 ی گه قاری (الاقلام) ی وهزاره تی

هه شنبیری

هه اقییه وه کراوه به کوردی - به وانه ل 67 .